

Popularizacija obrtničkih zanimanja kroz dizajn

Antolić, Iva

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:796279>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-16**

Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)

**Sveučilište
Sjever**

Završni rad br. 137/MED/2020

Popularizacija obrtničkih zanimanja kroz dizajn

Iva Antolić, 2683/336

Koprivnica, rujan 2020. godine

Sveučilište Sjever

Odjel za Medijski dizajn

Završni rad br. 137/MED/2020

Popularizacija obrtničkih zanimanja kroz dizajn

Student

Iva Antolić, 2683/336

Mentor

Igor Kuduz, doc.art.

Koprivnica, rujan 2020. godine

Prijava završnog rada

Definiranje teme završnog rada i povjerenstva

ODJEL Odjel za umjetničke studije

STUDIJ preddiplomski sveučilišni studij Medijski dizajn

PRISTUPNIK Iva Antolić

MATIČNI BROJ 2683/336

DATUM 26.9.2020.

KOLEGIJ Grafičko uređivanje

NASLOV RADA Popularizacija obrtničkih zanimanja kroz dizajn

NASLOV RADA NA ENGL. JEZIKU Popularization of crafts through design

MENTOR Igor Kuduz

ZVANJE doc. art.

ČLANOVI POVJERENSTVA

1. doc.art. Andro Giunio - predsjednik
2. doc.art. Niko Mihaljević - član
3. doc.art. Igor Kuduz - član
4. doc.art. Iva-Matija Bitanga - zamjenski član
5. _____

Zadatak završnog rada

BROJ 137/MED/2020

OPIS

Tema završnog rada je popularizacija obrtničkih zanimanja kroz dizajn, to jest, opširnije - pobuda interesa djece u ranijim razredima osnove škole prema obrtničkim zanimanjima koja im mogu otvoriti put prema novom sustavu obrazovanja i samostalnosti.

Produkt završnog rada je dizajnerski projekt "Toolbox", koji se sastoji od interaktivne knjižice u kojoj su predstavljena obrtnička zanimanja kroz tri kategorije koje prate interaktivne ilustracije i uz koju je uključen dvodimenzionalan alat koji djeca sama mogu složiti u funkcionalan 3D alat.

Pisani rad sadrži teorijsku podlogu koja se bavi potrebitošću projekta i opisuje kreativni proces i dizajnerske odluke kojima se pokušava postići cilj popularizacije i vraćanje dostojanstva obrtničkim zanimanjima od najranije dobi.

U radu je potrebno:

- istražiti potrebitost i definirati ciljanu skupinu
- osmisliti i kategorizirati sadržaj
- oblikovati interaktivnu knjižicu i izraditi prijelom
- osmisliti alate, definirati materijal i pripremu za njihovu izradu

ZADATAK URUČEN

29/9/20

POTPIS MENTORA

SVEUČILIŠTE
SJEVER

Predgovor

Ovim putem htjela bih se zahvaliti svom mentoru, doc.art. Igoru Kuduzu koji mi je pružio jedinstven uvid u dizajnersko razmišljanje tijekom studija i što je podržao moj rad. Tema je inspirirana mojim osobnim nastojanjima u otklanjanju predrasuda prema obrtničkim zanimanjima. Rad posvećujem svojoj obitelji koja mi je bila najveća podrška tokom cijelog mog akademskog putovanja, koje je imalo mnoge uspone, padove i čudnovita skretanja, ali sada se napokon bliži svom sretnom kraju.

Sažetak

Ovaj rad istražuje potrebu za popularizacijom obrtničkih zanimanja i načine na koji to postići, koncentrirajući se na određenu populaciju, a to su djeca u nižim razredima osnovne škole. Prema dostupnim podacima, evidentno je da su obrtnička zanimanja tražena, a broj ljudi koji po završetku obrtničkih škola nastave sa radom u struci je u deficitu. Rijetki su oni koji obrtnička zanimanja doživljavaju više kao poziv, a manje kao određeni stupanj obrazovanja u struci kojom se nikada neće baviti. Moj cilj je dizajnom zainteresirati djecu za određena zanimanja i pružiti im informacije koje im mogu biti ključne kod donošenja bitnih odluka o obrazovanju i zanimanju kasnije u životu. Sredstvo kojim to želim postići su posebno dizajnirana knjižica i alat koji pozivaju na interakciju i pružaju vizualno i taktilno iskustvo. Krajnji cilj je naravno potaknuti i veću zaposlenost u obrtničkom sektoru te vraćanje obrtničkim zanimanjima reputaciju kreativnih i društveno korisnih zanimanja.

Ključne riječi: obrtnička zanimanja, obrazovni sustav, strukovne škole, alati

Abstract

This paper explores the need to popularize craft occupations and ways to achieve this, concentrating on a specific population, namely children in the lower grades of primary school. According to the available data, it is evident that craft occupations are in demand, and the number of people who continue to work in the profession after graduating from craft schools is in deficit. Rare are those who perceive craft occupations more as a vocation and less as a certain level of education in a profession they will never pursue. My goal is to interest children in certain occupations using design and provide them with information that can be crucial to them in making important decisions about education and occupation later in life. The means by which I want to achieve this are a specially designed booklet and tools that invite interaction and provide a visual and tactile experience. The ultimate goal is, of course, to encourage greater employment in the craft sector and restore the reputation of craft occupations as creative and socially useful occupations.

Keywords: craft occupations, education system, vocational schools, tools

Popis korištenih kratica

RH	Republika Hrvatska
TIZ	Test informiranosti o zanimanjima
UNICEF	The United Nations Children's Fund Fond Ujedinjenih naroda za djecu – organizacija koja se bavi dobrobiti djece u čitavom svijetu
mm	milimetar

Sadržaj

1.	Uvod.....	6
2.	Sustav obrazovanja u Republici Hrvatskoj	7
2.1.	Strukovne škole	7
2.2.	Trendovi odabira strukovnog obrazovanja u Republici Hrvatskoj	8
3.	Projekt „Toolbox“	12
3.1.	Potreba za projektom.....	12
3.2.	Cilj projekta.....	14
3.3.	Ciljana skupina	15
3.4.	Prilagodba projekta ciljanoj skupini.....	17
3.5.	Vizualni identitet projekta.....	18
3.5.1.	Logotip	18
3.5.2.	Slogan	19
3.5.3.	Tipografija.....	19
3.5.4.	Boje	20
3.5.5.	Ilustracije.....	20
3.6.	Knjižica	24
3.7.	Alat	28
4.	Zaključak.....	30
5.	Literatura.....	32
	Popis slika	33
	Prilozi.....	34

1. Uvod

Inspiracija za temu ovog završnog rada potekla je iz mojih vlastitih predrasuda i akademskih lutanja. S time na umu, rad se bavi problematikom stavova prema obrtničkim zanimanjima i kako ih učiniti privlačnijim učenicima već od najnižih razreda osnovne škole. Obrtnička zanimanja trenutno su u deficitu na tržištu rada, dok se u obrazovnom sustavu događaju brojne reforme koje pokušavaju oživjeti taj sektor. Moj projekt „Toolbox“ namjenjen je onima koji tek postaju djelom obrazovnog sustava i cilj projekta je pružiti im što više informacija o raznim mogućim zanimanjima u dobi dok još nisu primorani na donošenje bitnih odluka. Projekt je zanimljiv kao alat, figurativno i doslovno, koji će im u kasnijim fazama obrazovanja omogućiti da lakše i pametnije donose odluke vezane za njihovo daljnje obrazovanje i buduće zanimanje. Rad se sastoji od interaktivne knjižice koja navodi obrtnička zanimanja, ali ih dijeli u tri kategorije čiji je cilj inspiracija i pobuđivanje svijesti o vlastitim sposobnostima i tendencijama. Kao dio interaktivne knjižice dolazi i dvodimenzionalni alat, koji se poput intelektualne slagalice slaže u trodimenzionalan funkcionalan alat. Pisani rad je tu kao teorijska podloga koja će pružiti uvid u potrebu za ovim projektom te na koji način i na kojim temeljima je nastao. Osim dostupne literature, pri prikupljanju informacijama poslužila sam se i anonimnom anketom provedenom *online* među djecom koja trenutno pohađaju osnovnu školu. Anketa se bavila pitanjima o njihovim planovima za budućnost, ali i stavovima prema obrtničkim zanimanjima. Kompletan popis pitanja biti će predstavljen u prilogu na kraju rada, a neki od odgovora bit će prikazani pomoću grafova kroz cijeli rad, u poglavljima kojih se tematski dotiču. Sam rad služi kao i svojevrsna knjiga standarda za cijeli projekt jer sadrži informacije o dizajnu i razloge koje stoje iza dizajnerskih odluka. Rad sadrži i mnoštvo fotografija finalnog produkta – knjižice, te samih alata, a u prilogu su uključeni i nacrti za dijelove knjižice koji su joj svojstveni.

2. Sustav obrazovanja u Republici Hrvatskoj

Obrazovni sustav u Republici Hrvatskoj, za početak možemo podijeliti na obvezni i neobvezni. Obveznim se smatra osnovnoškolsko ili osnovno obrazovanje koje traje osam godina i u pravilu započinje u djetetovoj šestoj godini života te traje do petnaeste godine, a u iznimnim slučajevima, kada se radi o osobama s višestrukim teškoćama u razvoju može trajati najdulje do 21. godine života. [1] Paralelno sa osnovnim obrazovanjem, učenici mogu odabrati i osnovno umjetničko obrazovanje – glazbeno i plesno.

„Za djecu koja su starija od 15 godina, a nisu završila zakonom obveznu osnovnu školu, postoji sustav osnovnog obrazovanja za odrasle.“ [1]

Po završetku osnovnoškolskog obrazovanja, ukoliko žele, učenici mogu nastaviti svoj obrazovni put u srednjoškolskim ustanovama. Srednjoškolskim obrazovanjem učenik stječe znanje i sposobnosti za rad i nastavak obrazovanja. [1]

Ovisno o vrsti obrazovnog programa, srednjoškolske ustanove možemo podijeliti na:

- gimnazije – obrazovni program traje četiri godine te priprema učenike za nastavak obrazovanja
- strukovne škole – traju od četiri do pet godina i osposobljavaju za uključivanje učenika na tržište rada, ali i pružaju mogućnost daljnjeg obrazovanja
- umjetničke škole – također traju od četiri do pet godina i omogućuju stjecanje znanja, razvoj vještina, sposobnosti i kreativnosti u različitim umjetničkim područjima. [1]

Uzevši u obzir da se ovaj rad bavi prvenstveno obrtničkim zanimanjima, zadržat ćemo se na strukovnim školama i pobliže objasniti program strukovnog obrazovanja.

2.1. Strukovne škole

Učenici se u strukovnim i umjetničkim školama obrazuju od jedne do pet godina, a srednjoškolsko obrazovanje završavaju izradom i obranom završnoga rada za razliku od gimnazija, gdje završavaju polaganjem ispita državne mature. Učenici koji su završili strukovne programe mogu također polagati ispite državne mature, kao i steći višu razinu kvalifikacije nastavljanjem obrazovanja. [1] Strukovno obrazovanje pruža znanja, vještine i kompetencije koje su potrebne na tržištu rada s ciljem stručnog priznavanja kvalifikacija koje također pružaju mogućnost napretka

u budućem obrazovanju. [1] Takav oblik obrazovanja pruža učenicima mogućnost da steknu samostalnost i radno iskustvo već u ranoj mladosti.

Prema dužini obrazovnog programa, strukovne srednje škole dijelimo na:

- trogodišnji program – priprema učenike za rad u industriji, gospodarstvu i obrtništvu, a završava izradom i obranom završnog rada. Program se pretežito temelji na stvarnoj praksi gdje se očekuje aktivno sudjelovanje u radnom procesu. Manji dio programa se odvija u školi.
- četverogodišnji ili petogodišnji program - također završava izradom i obranom završnog rada te se temelji na praktičnoj nastavi

Po završetku srednjeg strukovnog obrazovanja, bez obzira na dužinu programa, stječe se određena kvalifikacija i moguće je stupanje na tržište rada. Ukoliko se učenik odluči za daljnju, višu kvalifikaciju i nastavak obrazovanja, on to svakako može uz polaganje dopunskih i /ili razlikovnih ispita te uz ispunjavanje određenih uvjeta visokoškolskih obrazovnih ustanova, kao što je na primjer polaganje državne mature i/ili raznih prijamnih ispita određene ustanove. [1]

2.2. Trendovi odabira strukovnog obrazovanja u Republici Hrvatskoj

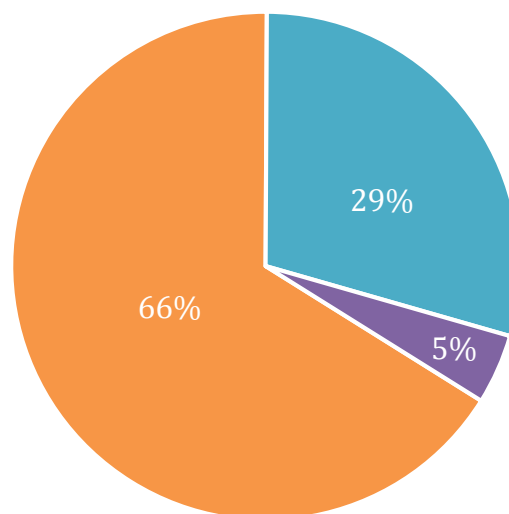
Unatoč tome što postoji veliki deficit obrtničkih zanimanja i mali je broj onih koji se odluče licencirati, to jest položiti majstorski ispit u svojoj obrtničkoj struci, broj i postotak upisa u strukovne srednje škole daleko premašuje broj upisa u gimnazije. Tako je u programe strukovnog obrazovanja u školskoj godini 2014./2015., upisano čak 66,9% redovnih učenika [1], a sličan postotak zadržao se sve do školske godine 2018./2019. kada je u strukovne programe upisano ukupno 66,7% učenika. [2]

U brojkama to izgleda ovako: ukupno upisanih učenika u srednje škole bilo je 38299, od čega je 25549 upisalo jednu od strukovnih škola, 11333 ih je upisalo gimnazijski program, a 1417 umjetnički. [2]

Prema mojoj vlastitoj anketi provedenoj u rujnu i listopadu 2020. godine među učenicima od prvog do osmog razreda osnovne škole, od ukupnog broja ispitanika, njih 38,2% planira upisati srednju strukovnu školu. Naravno, s obzirom da većina njih još ima par godina pred sobom da donesu konačnu odluku, ta brojka će zasigurno varirati, ali svakako je zanimljivo vidjeti kako dišu trenutne generacije koje je još uvijek moguće usmjeriti ka obrtničkim zanimanjima, pogotovo onim kojih nedostaje na tržištu rada.

**BROJ UPISANIH U OBRAZOVNE
PROGRAME SREDNJIH ŠKOLA
2018./2019.**

- Strukovni program
- Gimnazijski program
- Umjetnički program

Republika Hrvatska i ministarstva nadležna za odgoj i obrazovanje u sklopu reforme strukovnog obrazovanja, već godinama raznim poticajima, edukacijama nastavnika, smjernicama i kampanjama pokušava dići strukovno obrazovanje na višu razinu i učiniti ga primamljivijim što većem broju učenika. Jedan od takvih projekata je i „Modernizacija programa strukovnog obrazovanja i osposobljavanja“ koja se provodi u suradnji sa Švicarskom agencijom za strukovno obrazovanje (SFIVET). [3] Posebna pažnja i resursi daju se onim zanimanjima koja su u deficitu na tržištu rada kao što su staklari, dimnjačari, tesari, fotografi i prodavači za koje je tijekom 2018. godine eksperimentalno uveden dualni model obrazovanja čiji se program temelji na organiziranju nastave unutar obrazovne institucije, ali i izvan u obliku praktičnog rada kod stvarnih poslodavaca. [4] Hrvatska obrtnička komora je u svom godišnjem izvješću za 2018. godinu uputila oštru kritiku Vladi RH i ministarstvu vezano za uvođenje dualnog modela za koji smatraju da nije proveden u dogovoru sa obrtničkom komorom, da nikakvi znatni napretci nisu postignuti uvođenjem tog modela te da su mnoga pitanja još uvijek neodgovorena i zakonski neuređena. [5]

Prema godišnjem izvješću Hrvatske obrtničke komore za 2018. godinu, može se vidjeti i točan broj novostečenih licenci u određenim zanimanjima. Koliko god obraduje podatak da dvije trećine učenika pohađa strukovne škole, što brojevno ugrubo iznosi oko 25000 učenika svake školske godine, na godišnjoj razini, broj položenih majstorskih ispita zadržava se na nešto više od 1000. [5]

Tablica 1 Broj položenih majstorskih ispita u 2006 - 2018. g. [5]

2016.	1289
2017.	1189
2018.	1199

Tablica 2 Broj položenih majstorskih ispita po zanimanjima 2018. [5]

ZANIMANJE	BROJ POLOŽENIH ISPITA 2018.
Alatničar	0
Autoelektričar	10
Autolakirer	8
Autolimar	10
Automehaničar	95
Autoserviser	30
Bravar	37
Brodski mehaničar	0
Dimnjačar	6
Elektroinstalater	108
Elektromehaničar	38
Elektroničar – mehaničar	5
Fasader	10
Fotograf	9
Frizer	268
Galanterist	2
Glazbalar	0
Graditelj brodova	2
Graditelj plastičnih plovila	0
Instalater grijanja i klimatizacije	14
Kemijski čistač	1
Klesar	13
Kozmetičar	39
Kovač	0

Krojač muške odjeće	0
Krojač ženske odjeće	10
Krovopokrivač	1
Kuhar	112
Limar	3
Ljevač	2
Mehaničar poljoprivredne meh.	0
Mesar	7
Mlinar	1
Mljekar	0
Natkonobar	40
Obućar	0
Ortopedski obućar	0
Očni optičar	23
Pediker	22
Pećar	1
Pekar	10
Pismoslikar	1
Precizni mehaničar	1
Puškar	1
Plinoinstalater	26
Slastičar	20
Soboslikar – ličilac	24
Staklar	2
Stolar	44
Strojbravar	15
Tesar	2
Tapetar	3
Tokar	14
Trgovac	0
Urar	0
Vodoinstalater	36
Vodoinstalater, instalater grijanja i klimatizacije	40
Zidar	30
Zlatar	3
UKUPNO	1199

3. Projekt „Toolbox“

Tema i centralni dio mog završnog rada je dizajnersko edukativni projekt „Toolbox“. Zamišljen je kao promocijsko sredstvo za obrtnička zanimanja, posebice namijenjen djeci u nižim razredima osnovne škole. Kao poželjan sponzor i distributor projekta predviđeno je ministarstvo pod čijim bi resorom bilo obrazovanje u narednom trenutku ili druga agencija ili obrazovna institucija. Projekt se sastoji od interaktivne knjižice i alata, koji iz plošnog 2D oblika, kreativnim i inteligentnim slaganjem postaje stvarno i uporabljivo 3D oruđe. Projekt ima svoj vizualni identitet, slogan i koncept te je lako proširljiv drugim dizajnerskim elementima kao što su interetske stranice, mobilne aplikacije, plakati, promotivni spotovi, edukacijski sadržaji i drugi promotivni materijali.

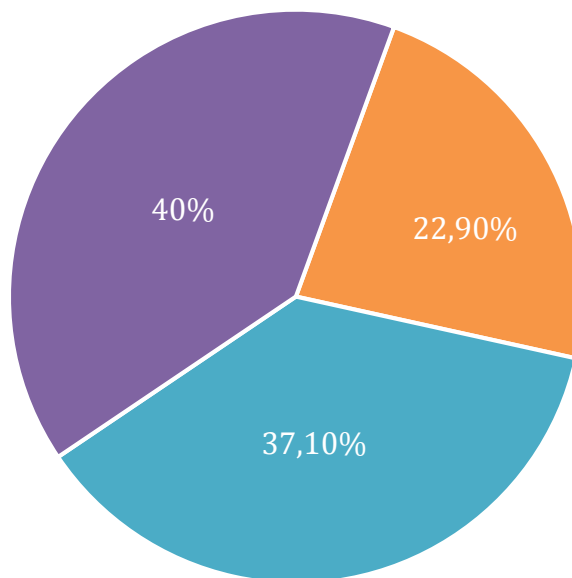
3.1. Potreba za projektom

Polazeći od svojih vlastitih predrasuda i akademskih lutanja kroz život, sama sam uočila potrebu za boljim informiranjem i usmjeravanjem djece već od najranije dobi. Pod usmjeravanjem ne mislim forsiranje roditeljskih želja i guranje djece u njima neželjenom smjeru, već pružanje informacijskih alata koji će potaknuti interes i izjednačiti dojam djece prema strukovnim školama u odnosu na gimnazije. Kako naše obrazovno putovanje teče kroz osnovnu školu, djeca se ne suočavaju sa ozbiljnijim pitanjem izbora buduće škole i naposljetku – karijere, sve do sedmog ili osmog razreda. Tada kreće ozbiljnija priprema, sakupljanje upisnih bodova kroz bolje ocjene, *škicanje* srednjih škola, uspoređivanje kvota i tu počinje stres oko upisa. Većina naravno želi za sebe upisati školu koja je na boljem glasu, koja „stvara“ intelektualnu elitu, koja će im olakšati kasniji izbor i upis željenog fakulteta ukoliko odluče nastaviti svoje akademsko putovanje. Naravno, zbog ograničenog broja upisnika, ne uspijevaju svi upisati željenu školu i nastaju prve veće frustracije i ograničavanja ambicija djece koja su primorana raspršiti se po školama koja se nužno ne uklapaju u njihov interes i ograničenu viziju koju su okolina i oni sami stvorili za sebe.

Prema mojoj anketi provedenoj među osnovnoškolcima, od kojih je 91,4% izjavilo da već razmišljaju o budućem zanimanju, njih 82,9% od ukupno ispitanih smatra da im je potrebno više informacija o pojedinim školama i zanimanjima prije upisa u srednje škole. Samo 22,9% posto smatra da ih u školi dovoljno upoznaju sa opcijama o budućem školovanju i zanimanju, dok 40% smatra da su od strane škole informirani samo donekle, dok 37,1% njih smatra da ih škola nimalo dovoljno ne informira o navedenom.

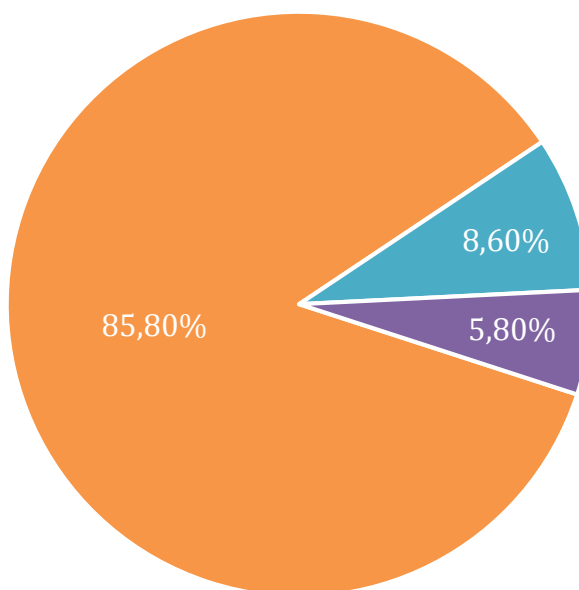
Smatraš li da vas u školi dovoljno upoznaju sa opcijama o budućem školovanju / zanimanjima?

- Da
- Ne
- Donekle

Da li bi voljeo/la dobiti više informacija o pojedinim opcijama i zanimanjima prije upisa u srednje škole?

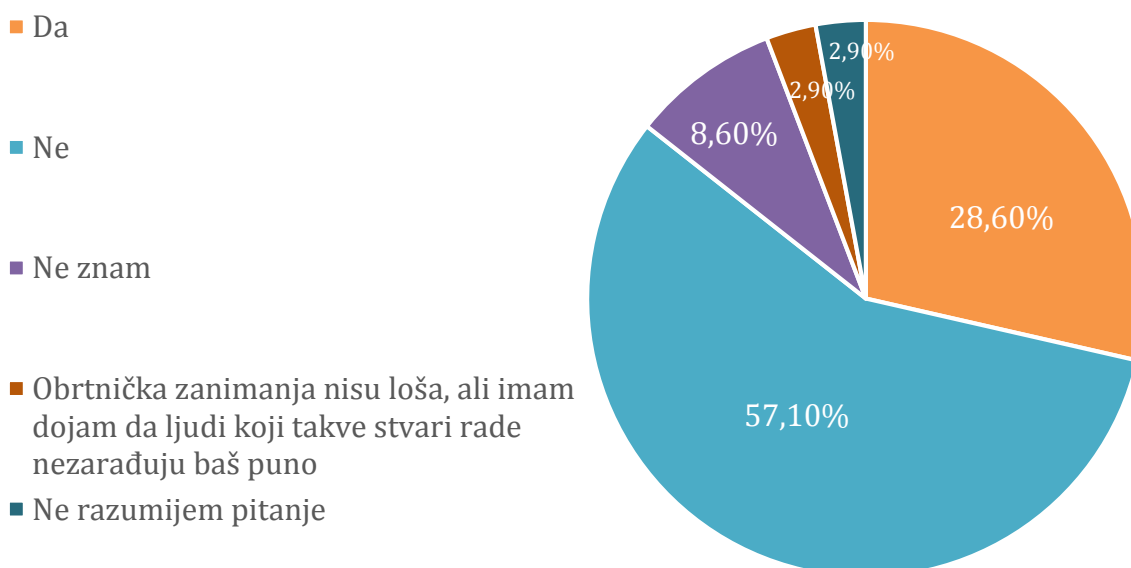
- Svakako
- Mislim da dovoljno znam
- Nije mi potrebno, već sam odlučio/la

3.2. Cilj projekta

Idealan cilj ovog projekta je edukativnim, vizualnim i interakcijskim pristupom osvjestiti djecu o prednostima strukovnog obrazovanja i obrtničkih zanimanja. Također, priželjkuje se i odbacivanje određenih predrasuda o obrtničkim zanimanjima kao zanimanjima koja su usko vezana za određeni spol ili kao zanimanjima kojima se ostvaruje manja zarada u odnosu na druga zanimanja. Bitno je i vratiti dostojanstvo obrtnicima koji su nekoć bili stupovi društva i ekonomskog razvoja, a sada se na njih gleda kao na građane drugog reda i kao da su zamjenjivi, dok je stvarnost puno drugačija i potreba za obrtničkim zanimanjima je u RH veća nego ikad.

Smatraš li da su postoje određene (negativne) predrasude prema obrtničkim zanimanjima i ako da, koje?

„Zahtjevi za uvoz strane radne snage su svake godine sve veći. Za 2018. Vlada RH odobrila je kvote za uvoz 31.000 stranih radnika koje poslodavci nisu mogli pronaći u Hrvatskoj. Za 2019. kvota iznosi 65.100 dozvola od čega se 15.000 dozvola odnosi na produženje već izdanih dozvola, a 41.810 za novo zapošljavanje. Najveći broj zahtjeva za zapošljavanjem stranaca odnosi se na djelatnosti graditeljstva (17.800), turizma i ugostiteljstva (15.611), prometa (2314) i metalne industrije (2200) dozvola.“ [6]

Cilj projekta je i poticanje učenika na cjeloživotno usavršavanje bez obzira koju profesiju odabrali, kako bi bili konkurentni u zemlji i u svijetu, te se ostvarili kao stručnjaci u svojoj odabranoj

profesiji. Prema jednoj analizi Hrvatske gospodarske komore, bitno je educirati obrtnike i razviti njihove poduzetničke vještine te ih aktivno uključiti u obrazovni sustav, kako bi se prilagodbe tržištu rada mogle brže odvijati. [7]

3.3. Ciljana skupina

Prema istraživanju koje su 2011. proveli Toni Babarović i Iva Šverko sa Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar, o profesionalnoj zrelosti učenika viših razreda osnovnih škola, dobiveni su rezultati koji upućuju kako je neinformiranost još uvijek velika boljka među osnovnoškolcima.

„Profesionalna zrelost je spremnost pojedinca da na temelju detaljnog istraživanja svojih osobina i prikupljanja informacija o svijetu rada isplanira svoj profesionalni put i donese realnu odluku o svojoj karijeri.“ [8]

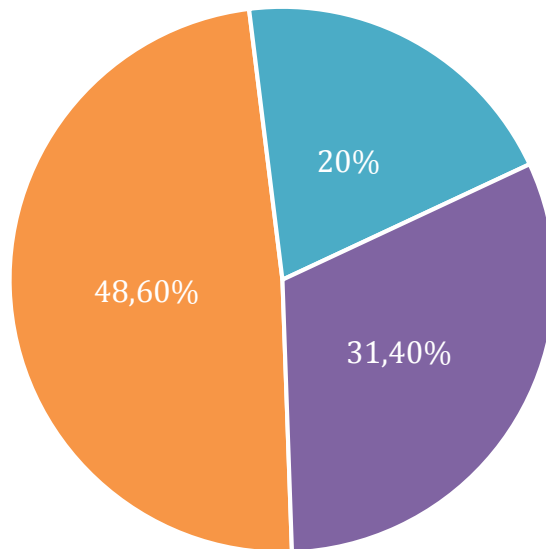
Iako je istraživanje prvenstveno bilo namijenjeno višim razredima pokazao je zanimljive rezultate i za niže razrede. Test informiranosti o zanimanjima (TIZ) pokazao se teškim za mlađe učenike. Veća profesionalna zrelost osmaša svakako se pripisuje i tome što su primorani donijeti određene odluke o nastavku svog obrazovanja što ih čini primoranim potražiti informacije. Istraživači su također ustanovili kako je upitno imaju li učenici osnovnih škola u RH uopće priliku steći potrebnu razinu profesionalne zrelosti, koja raste kako raste i dob, ali je generalno veoma niska u svim dobnim uzorcima. Neovisno o dobi, veći stupanj profesionalne zrelosti pokazale su učenice u odnosu na učenike. Istraživanje je pokazalo i kako su školski uspjeh, profesionalne aspiracije i obrazovanje roditelja umjereno povezani sa profesionalnom zrelošću, a uključenost u proces odabira zanimanja neznatno je povezana. Njihovo stručno mišljenje je kako učenike petih, šestih i sedmih razreda treba uključiti u program za poticanje profesionalnog razvoja, a učenike osmih razreda, koji nisu dovoljno informirani, treba podvrgnuti klasičnom profesionalnom usmjeravanju. [8]

Njihovo istraživanje navelo me da svoj projekt usmjerim na učenike najnižih razreda, koji još i ne shvaćaju pojam profesija kao takvih, ali su zato i najotvoreniji prema informacijama i nisu još „iskvareni“ utjecajem i pritiskom okoline da donesu odluke koje će pokrenuti njihov karijerni put. Moja vlastita anketa, koju je riješilo 48,6% učenika od prvog do četvrtog razreda, 20% učenika petog i šestog razreda te 31,4% učenika sedmog i osmog razreda i među kojima su spolovi zastupljeni gotovo 50-50, pokazala je kako 91,4% ukupnih ispitanika već razmišlja o svojem budućem zanimanju, što očito upućuje i kako veliki broj učenika nižih razreda razmišlja o tome.

Također, 75,8% njih je odgovorilo kako ih za izbor zanimanja najviše motivira njihov talent, a tek onda zarada, samostalnost i drugi razlozi. 51,4% njih otkrilo je kako na njihov izbor roditeljsko mišljenje utječe djelomično, na 25,7% njih uopće ne utječe, a dosta utječe na njih 22,9% što nas navodi da izbor donose samostlno, ali uz oslonac na roditeljske savjete ili primjer. Cilj projekta je ionako pobuditi interes za obrtničkim zanimanjima te im pružiti informacijske alate dok još nisu pod pritiskom donošenja bitnih odluka.

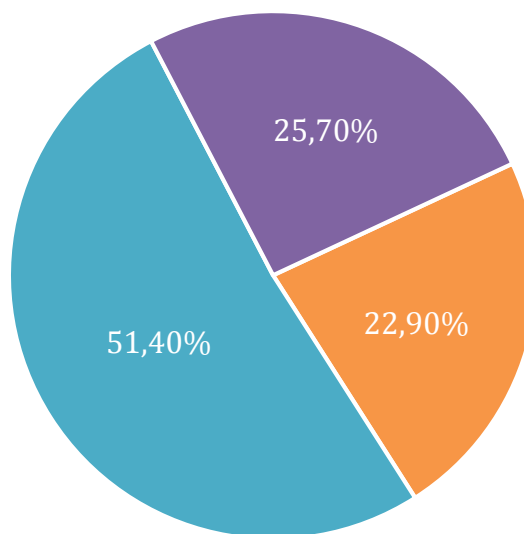
Dob ispitanika

- 1. - 4. razred
- 5. - 6. razred
- 7. - 8. razred

Utječe li roditeljsko mišljenje na tvoj odabir buduće škole / mogućeg zanimanja?

- Dosta utječe
- Djelomično utječe
- Ne utječe

3.4. Prilagodba projekta ciljanoj skupini

Prema UNICEF-ovim načelima medijske komunikacije s djecom, djeca od sedme do desete godine spadaju u srednju dječju dob i tada postaju sve samostalnija, neovisnija i sklona su istraživati svijet oko sebe. [9] Kognitivna sposobnost djece u toj dobi bitna je za ovaj projekt kako bismo bili sigurni da će poruka koja se pokušava prenijeti biti primljena s razumijevanjem. U toj dobi djeca imaju sljedeće kognitivne osobine koje sam pokušala dotaknuti ovim radom:

- lakše razlikuju maštu i stvarnost
- razumiju unutarnju motivaciju likova
- razumiju uzročnost (kako jedan postupak dovodi do drugoga)
- koriste složeniji jezik
- razvijaju vještine rješavanja problema i kritičkog mišljenja
- razvijaju sposobnost razumijevanja televizije te drugih medijskih formi i konvencija (upotreba različitih planova i montaže, zvukova, glazbe itd.) [9]

Implikacije koje UNICEF savjetuje u medijskoj komunikaciji s djecom i koje sam se trudila u što većem broju inkorporirati u projekt:

- prikazati kako su učenje i uspjeh u školi prilika za razvijanje novih, zanimljivih vještina i talenata
- koristiti humor za oči i uši te kognitivne „zavrzlake“ (npr. logičke mozgalice, zagonetke, brzalice)
- uključiti interaktivno rješavanje problema i kritički način razmišljanja
- pružati uzor u prosocijalnom ponašanju što uključuje ljubaznost, rješavanje sukoba i brigu o drugima
- ponuditi snažne, pozitivne uzore odraslih i djece, s visokim etičkim mjerilima
- pokazati kako djeca mogu nešto promijeniti u svojim i tuđim životima, čak i u teškim situacijama (realistične junakinje i junaci) [9]

Vodeći se prethodno nabrojanim načelima, u svom radu (interaktivnoj knjižici) koristila sam se jednostavnim jezikom, trudeći se rečenice konstruirati kao priču, obraćajući se djeci direktno. Problematiku sadržaja i nabiranja obrtničkih zanimanja odlučila sam riješiti podijelom na tri kategorije koje na neki način u sebi sadrže „poziv na akciju“: **STVARAJ, GRADI, UNAPRIJEDI**. Za svaku kategoriju kreirala sam odgovarajući piktogram u skladu sa pratećim *lajtmotivom* alata.

STVARAJ

GRADI

UNAPRIJEDI

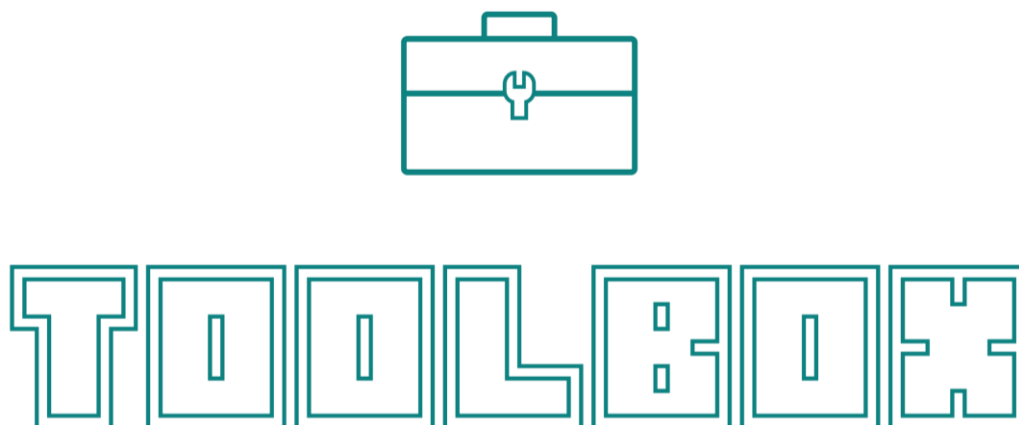
Slika 1 Vizualni prikaz kategorizacije sadržaj sa pripadajućim piktogramima

3.5. Vizualni identitet projekta

Kod osmišljavanja vizualnog identiteta, jedna od bitnijih stavaka je imati na umu za koga radimo dizajn, tj. koja je ciljana skupina kojoj se obraćamo. U ovom slučaju su to djeca, preciznije, učenici od prvog do četvrtog razreda. Djeca su veoma vizualna i likovna bića te ih privlače boje i oblici, koji za tu dob ne bi smjeli biti ni prejednostavni, niti presloženi kako bi se koncentracija zadržala i usmjerila na poruku.

3.5.1. Logotip

Logotip za ovaj projekt sastoji se od engleske riječi za kutiju za alat - „TOOLBOX“, ispisane u verzalima te jednostavno ilustrirane kutije za alat, svojevrsnog piktograma. Pismo korišteno za kreiranje logotipa je „Blocked“, koje sam stilizirala tako da podsjeća na žičanu konstrukciju i poprimi futuristički industijalizirani izgled.

Slika 2 Logotip za projekt "Toolbox"

3.5.2. Slogan

Slogan ovog projekta je „Iskoristi sve alate“. Slogan se u pravilu smješta centrirano, neposredno ispod logotipa. Njime sam htjela postignuti poziv na akciju i ukazati učenicima da su im sve informacije dostupne, samo trebaju posegnuti za njima. Također, slogan upućuje i na stvarni alat koji se nalazi na kraju knjižice i koji je potrebno sastaviti i koji je moguće koristiti.

Slika 3 Logotip + slogan

3.5.3. Tipografija

U izradi knjižice koristila sam tri vrste pisma: Blocked, Gill Sans MT i Geometria Light.

- Blocked – ilustrativno pismo korišteno u izradi logotipa.

ABCDEFGHIJKLMN OPQRSTUVWXYZ
0123456789.,?!“

- Gill Sans MT – bez serifno pismo, korišteno za slogan i naslove te istaknuti tekst.

ABCDEFGHIJKLMN OPQRSTUVWXYZ
abcdefghijklmno prstuvwxyz
0123456789.,?!“

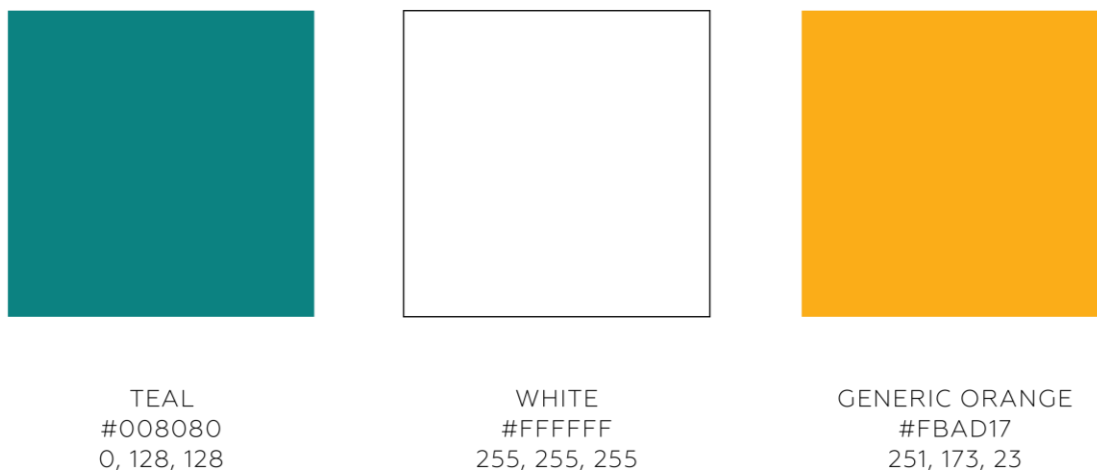
- Geometria light – za kontinuirani tekst.

ABCDEFGHIJKLMN OPQRSTUVWXYZ
abcdefghijklmno prstuvwxyz
0123456789.,?!“

3.5.4. Boje

Prilikom odabira boja navodila sam se neutralnošću i pokušala sam pronaći nešto što će funkcionirati kod oba spola, kako kod dječaka, tako i kod djevojčica. No, odabir nije smio biti niti preneutralan jer je potrebno da plijeni pažnju, pogotovo u djece, kod koje je pozornost kratkog vijeka. Također, odabrala sam boje koje mene asociraju na obrtnička zanimanja. Tirkizna me podsjeća na radne mandure i ostavlja dojam profesionalnosti i dostojanstva, dok me narančasta podsjeća na vrući tekući metal i građevinski sektor. Bijelu sam odabrala kao kontrastnu poveznicu između ostale dvije boje. Ona je poput određenog balansa između „hladne“ tirkizne i „živahne“ narančaste. Bijela ostavlja dojam čistoće i nevinosti, ali i neizvjesnosti, ona predstavlja prazninu. Za mene je simbol budućnosti koja još nije ispisana, budućnosti gdje je sve još otvoreno i ostavlja učenicima mogućnost da sami „iscrtaju“ svoj put.

Slika 4 Shematski prikaz boja vizualnog identiteta

3.5.5. Ilustracije

Svaku od tri sadržajne kategorije, odlučila sam predstaviti pomoću dvije „prije i poslije“ ilustracije. Stilski su veoma ilustrativne, jasne i jednostavne. Kao inspiraciju koristila sam dječje slikovnice. Smisao dviju ilustracija je u tome da pokaže kako je moguće od naizgled obične ili neugledne stvari, napraviti nešto sasvim novo i funkcionalno. Ilustracije su u okviru knjižice osmišljene da funkcioniraju pomoću prozirne folije na kojoj se nalazi ilustracija „prije“ te se okretanjem stranice, otkriva nova ilustracija „poslije“.

Za kategoriju „stvaraj“ odabrala sam ilustraciju najčešće korištenih namirnica: brašna, vode, jaja i mlijeka. Nakon okretanja ta ilustracija otkriva precizno spravlvenu tortu sa mnoštvo *finesa* i detalja, dostojnu i najotmjenije prigode. Cilj je ukazati djeci na njihove inovatorske i kreativne osobine ukoliko prevladavaju unutar njihovog karaktera.

Slika 5 Ilustracija namirnica

Slika 6 Ilustracija torte

Kategoriju „gradi“ htjela sam opisati ilustracijom koja asocira na snagu i strpljenje koje je potrebno kod obrtničkih zanimanja koja iz ničega grade nešto i u mogućnosti su od naizgled robusnog materijala i sirovine napraviti nešto novo, korisno i „magično“ za što je potrebna vizija i odlučnost. Prva ilustracija prikazuje komad stijene neutvrđenog materijala koji se nakon „obrade“, koristeći više obrtničkih zanata pretvara u magični čekić jednog superjunaka koji je djeci i više nego poznat.

Slika 7 Ilustracija stijene

Slika 8 Ilustracija čekića

Treću kategoriju „unaprijedi“ odlučila sam prikazati ilustracijama starog i uništenog auta te istog tog auta, ali kojem je vraćen originalni sjaj i funkcionalnost. Namjera mi je time ispitati strast djece prema popravku starih stvari, umjesto gomilanju novih, ističući osobine plemenitosti i nesebičnosti jer unaprijeđujući stvari, svijet postaje napredniji, sigurniji i samoodrživ.

Slika 9 Ilustracija uništenog auta

Slika 10 Ilustracija obnovljenog auta

3.6. Knjižica

Dimenzije knjižice su 250 mm u širinu i 170 mm u visinu, dok su dimenzije unutarnjih folija nešto kraće i širina im iznosi 190 mm. Na prednjoj i stražnjoj korici izvedene su i ručke povrh gornjeg ruba, kako bi knjižica doslovno predstavljala kutiju za alat. Knjižica je uvezena spiralnim uvezom. Na stražnjoj strani inkorporiran je posebno dizajniran pretinac za alat. Kreirana je da podsjeća na dječje slikovnice jer je to nešto što im je poznato i blisko, a zbog svojih interaktivnih elemenata umanjuje mogućnost da je djeca olako odbace te potiče da se njome poigraju i istraže što sve sadrži. Ilustracije izvedene pomoću folija prikazuju uzročnost što je prema UNICEF-ovim načelima jedna od razumijevanja koju djeca razvijaju u toj dobi, a također im ukazuju na to što je moguće postići razvijanjem znanja i svojih vještina.

Slika 11 Prednje korice knjižice

Slika 12 Početna stranica

Slika 13 Prvo poglavlje "Stvaraj"

Slika 12 Prvo poglavlje nakon okretanja folije

Slika 13 Drugo poglavlje "Gradi"

Slika 14 Drugo poglavlje nakon okretanja folije

Slika 15 Treće poglavlje "Unaprijedi"

Slika 16 Stražnja strana

Slika 17 Treće poglavlje nakon okretanja folije

Slika 18 Pretinac za alat na stražnjim koricama

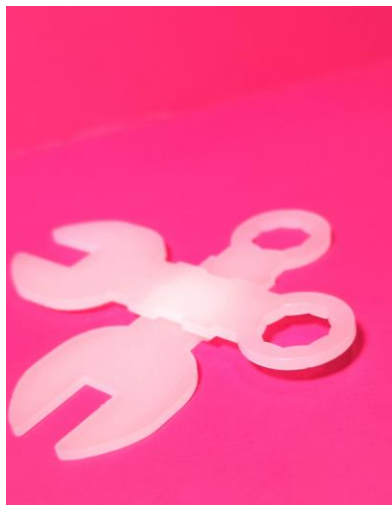
Slika 19 Alat smješten u pretinac

3.7. Alat

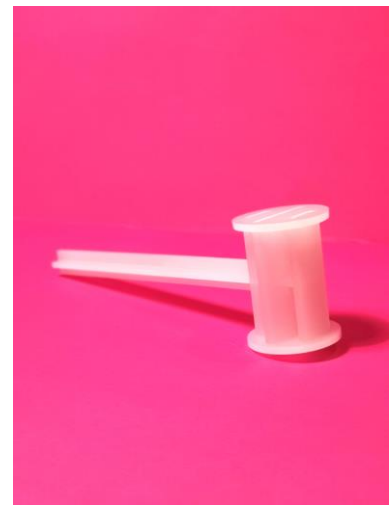
Alat koji se nalazi na stražnjoj strani knjižice, izrađen je od bijelog pleksiglasa debljine 2 mm. On se sastoji od plosnatih dijelova umetnutih u okvir koji su samostalni djelomično funkcionalni, ali kada se spoje određenom logikom, tvore trodimenzionalan funkcionalan alat koji je snažniji i moguće je ga koristiti za neke simbolične popravke. Alat se sastoji od ukupno 14 dijelova, a kada se svi spoje pripradajućom logikom – tvore tri osnovna alata: odvijač, ključ i čekić.

Slika 20 Odvijač

Slika 21 Ključ

Slika 22 Čekić

Slika 23 Alati na okupu

4. Zaključak

Nakon provedenih istraživanja, evidentno je kako među osnovnoškolcima svakako postoji potreba za informiranjem, općenito o opcijama koje im se nude u srednjem obrazovanju, a pogotovo o strukovnim školama i strukovnim zanimanjima. U razgovoru sa roditeljima koji su asistirali najmlađim učenicima u ispunjavanju ankete, također sam dobila korisne informacije kako većina njih nije najbolje razumjela pojmove strukovne škole ili gimnazije, a mučilo ih i je i pitanje predrasuda. Njihovo nerazumijevanje svakako je povezano sa kognitivnim mogućnostima određene dobi, ali i strukturom ankete koja očito nije bila primjerena svim uzrastima zastupljenim među osnovnoškolcima. No, upravo to me navodi na mišljenje kako je pojednostavljen pristup knjižice najbolji pristup za navedeni uzrast. Prema uputstvima UNICEF-a, knjižica sadrži sve što toj dobnoj skupini treba – potiče ih na kritičko razmišljanje i dedukciju, nudi im uzročno – posljedičan tip informacija koji oni u toj dobi već mogu popratiti, a kroz pitanja o njihovim karakternim osobnostima i talentima potiče ih na razmišljanje o odgovarajućem izboru karijere. Sama kategorizacija zanimanja već za njih čini taj prvi korak i pomaže ih smjestiti u određenu kategoriju, no ništa nije striktno određeno i ostavlja im mogućnost prilagodbe i ostavlja im druge opcije otvorene. Folije s ilustracijama pružaju im vizualnu stimulaciju i poveznicu sa sadržajem dok im alati pružaju i možda najbitniju komponentu – taktilnu kroz koju im cijela interakcija ostaje trajnije zabilježena kao jedinstveno iskustvo. Smatram kako ovaj projekt ima velikog potencijala i da ga se lako može obogatiti dodatnim sadržajem poput pratećih plakata, raznih promo videa i drugog multimedijskog sadržaja. Smatram kako može imati i stvarnog utjecaja na mlade te im svakako može pomoći u odbacivanju predrasuda za koje još možda nisu ni svjesni da im je okolina usadila.

Sveučilište Sjever

IZJAVA O AUTORSTVU I SUGLASNOST ZA JAVNU OBJAVU

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, IVA ANTOLIĆ (ime i prezime) pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom POPULARIZACIJA OBRITNIČKIH ZANIMANJA KROZ DIZAJN (upisati naslov) te da u navedenom radu nisu na nezovoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Student/ica:

(upisati ime i prezime)

Antolić Iva
(vlastoručni potpis)

Sukladno Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju završne/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Ja, IVA ANTOLIĆ (ime i prezime) neopozivo izjavljujem da sam suglasan/na s javnom objavom završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom POPULARIZACIJA OBRITNIČKIH ZANIMANJA KROZ DIZAJN (upisati naslov) čiji sam autor/ica.

Student/ica:

(upisati ime i prezime)

Antolić Iva
(vlastoručni potpis)

5. Literatura

- [1] Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske: Vodič kroz sustav obrazovanja u Republici Hrvatskoj, dostupno 01.10. na poveznici: https://www.azoo.hr/images/AZOO/Ravnatelj/RM/Hrvatski_obrazovni_sustav.pdf
- [2] <https://www.novolist.hr/vijesti/hrvatska/medu-novim-srednjoskolcima-dvije-trecine-ih-je-odabralo-strukovne-skole-istrazili-smo-razloge-rasta/> dostupno 01.10.2020.
- [3] Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske: Godišnje izvješće o radu za 2019. godinu, Zagreb, 2020.
- [4] Ministarstvo znanosti i obrazovanja: Model hrvatskoga dualnog obrazovanja, Zagreb, 2018.
- [5] <https://mzo.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/Obrazovanje/StrukovnoObrazovanje/ReformaStrukovnog/StrukovniKurikulum//Model%20hrvatskoga%20dualnog%20obrazovanja.pdf> dostupno 01.10.2020.
- [6] Hrvatska obrtnička komora: Izvješće o radu Hrvatske obrtničke komore za 2018. godinu, Zagreb, 2019. https://www.hok.hr/sites/default/files/2019-06/Izvjescje_o_radu_HOK-a_2018.pdf dostupno 01.10.2020.
- [7] <https://www.poslovni.hr/hrvatska/poslodavci-prvi-put-sukreiraju-standarde-zanimanja-cilj-je-odrzivo-trziste-rada-350672> dostupno 01.10.2020.
- [8] Hrvatska gospodarska komora: Analiza edukativnih potreba malih i srednjih poduzeća i obrtnika s posebnim naglaskom na poduzetničkim vještinama sažetak, Zagreb, 2010. <https://www.hok.hr/sites/default/files/page-docs/2019-06/Sazetak%20rezultata%20analize%202010%20MSP%20i%20obrti.pdf> dostupno 2.10.2020.
- [9] T. Babarović, I. Šverko: Profesionalna zrelost učenika viših razreda osnovnih škola, Suvremena psihologija, vol. 14, br. 1, 2011., str. 91-108
- [10] B. Kolucki, D. Lemish: Kako komunicirati s djecom - Načela i prakse za podršku, nadahnuće, poticaj, obrazovanje i iscjeljenje, Fond Ujedinjenih naroda za djecu (UNICEF) Ured za Hrvatsku, Zagreb, rujan, 2013.

Popis slika

Sve slike korištene u radu su iz vlastite arhive:

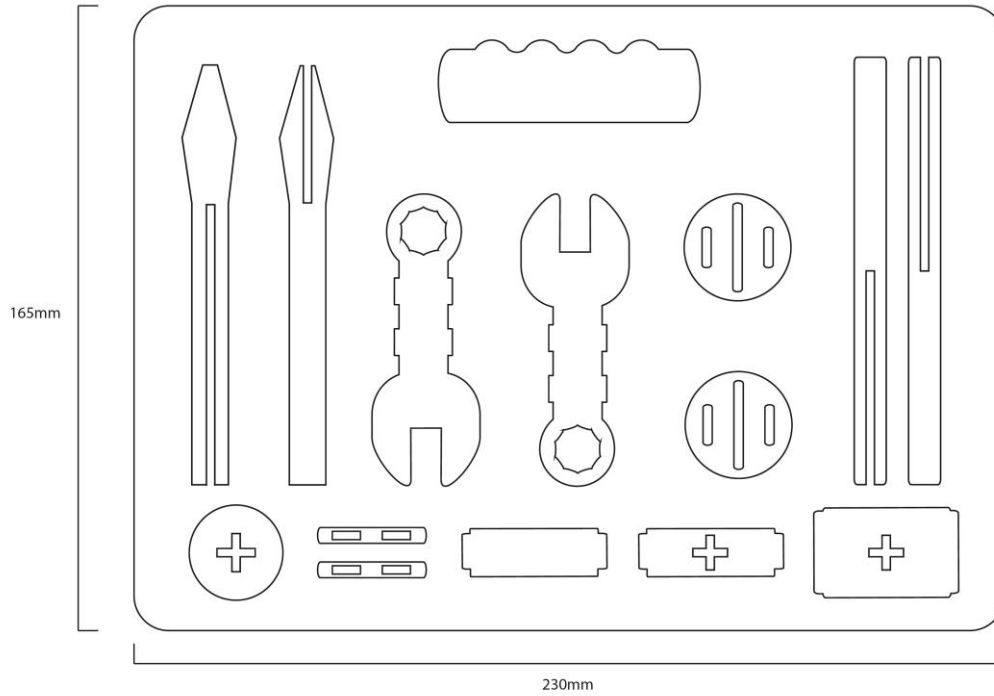
Slika 1 Vizualni prikaz kategorizacije sadržaja sa pripadajućim piktogramima	18
Slika 2 Logotip za projekt "Toolbox"	18
Slika 3 Logotip + slogan.....	19
Slika 4 Shematski prikaz boja vizualnog identiteta.....	20
Slika 5 Ilustracija namirnica	21
Slika 6 Ilustracija torte.....	21
Slika 7 Ilustracija stjene.....	22
Slika 8 Ilustracija čekića.....	22
Slika 9 Ilustracija uništenog auta.....	23
Slika 10 Ilustracija obnovljenog auta	23
Slika 11 Prednje korice knjižice	24
Slika 12 Prvo poglavlje nakon okretanja folije	25
Slika 13 Drugo poglavlje "Gradi".....	26
Slika 14 Drugo poglavlje nakon okretanja folije.....	26
Slika 15 Treće poglavlje "Unaprijedi"	26
Slika 16 Stražnja strana.....	27
Slika 17 Treće poglavlje nakon okretanja folije.....	27
Slika 18 Pretinac za alat na stražnjim koricama.....	27
Slika 19 Alat smješten u pretinac.....	28
Slika 20 Odvijač.....	27
Slika 21 Ključ.....	27
Slika 22 Čekić.....	28
Slika 23 Alati na okupu	29

Popis tablica

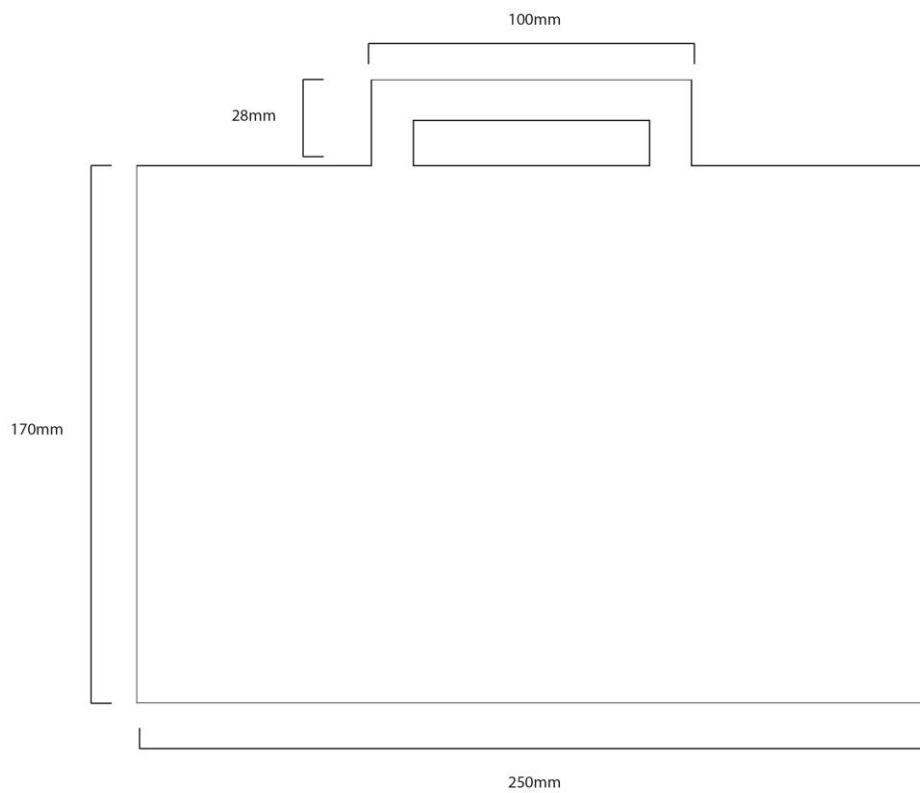
Tablica 1 Broj položenih majstorskih ispita u 2006 - 2018. g. [5]	10
Tablica 2 Broj položenih majstorskih ispita po zanimanjima 2018. [5].....	10

Prilozi

Shematski prikaz alata

Shematski prikaz korica

Popis pitanja korištenih u anketi

1. Dob ispitanika
2. Spol ispitanika
3. Razmišljaš li već o svojem budućem zanimanju?
4. Ukoliko planiraš nastaviti obrazovanje nakon osnovne škole, koji tip škole bi odabrao/la?
5. Što te motivira za odabir budućeg zanimanja?
6. Utječe li roditeljsko mišljenje na tvoj odabir buduće škole / mogućeg zanimanja?
7. Kakvo je tvoje mišljenje o strukovnim / obrtničkim zanimanjima (automehaničar/ka, slastičar/ka, bravar/ka, frizer/ka, kozmetičar/ka, postolar/ka, zidar/ka, elektroinstalater/ka, i slično)?
8. Smatraš li da odabir strukovnog zanimanja ovisi o spolu (misliš li da su neka zanimanja rezervirana samo za muškarce ili neka samo za žene?)
9. Vidiš li se na fakultetu nakon srednje škole?
10. Koliko ti je bitno što prije se osamostaliti?
11. Smatraš li da su postoje određene (negativne) predrasude prema obrtničkim zanimanjima i ako da, koje?
12. Smatraš li da vas u školi dovoljno upoznaju sa opcijama o budućem školovanju / zanimanjima?
13. Da li bi voljeo/la dobiti više informacija o pojedinim opcijama i zanimanjima prije upisa u srednje škole?
14. Kako izgleda tvoje idealno radno okruženje?
15. Koje je tvoje idealno zanimanje i zašto?